

Szociológia MA

Záróvizsga tételek

I. SZOCIOLÓGIAELMÉLET ÉS -TÖRTÉNET

1. Émile Durkheim és Max Weber szociológiája

- Durkheim, Émile: A szociológia módszertani szabályai, in: *A társadalmi tények magyarázatához* KJK, 1978 vagy *Olvasókönyv I*, 272-313.
- Durkheim, Émile: *Az öngyilkosság*, KJK, 1967, vagy Osiris, 2000.
- Weber, Max: Gazdaság és társadalom (részlet), in: *Olvasókönyv I*, 480-483, 484-485, 497-498. o. (I. Módszertani alapok, 1§. 1, 2, 3, 5. pont, II. Társadalmi cselekvés, 2§. 1, 2, 3, 4, 5. pont)
- Max Weber, A társadalomtudományos és társadalompolitikai megismerés „objektivitása”, in: *Olvasókönyv I*, 509-550.
- Max Weber, A protestáns etika (részlet), in: *Olvasókönyv I*, 550-585.

2. Karl Marx – Pierre Bourdieu – Michel Foucault (tőkeelméletek, hatalom)

- Marx – Engels: A kommunista Párt kiáltványa (részlet) in: *Olvasókönyv I*, 133-141.*
- Marx, Karl: A tőke. I. kötet. (részletek) *Olvasókönyv I*, 170-174.
- Marx, Karl: Gazdasági-filozófiai kéziratok 1844-ből [Párizsi kéziratok]. Első Kézirat: Az elidegenült munka. Harmadik kézirat: Magántulajdon és munka. Magántulajdon és kommunizmus. Szükséglet, termelés és munkamegosztás. MEM 42.k., 82-94., 101-130.
- Bourdieu, Pierre: *A gyakorlati észjárás. A társadalmi cselekvés elméletéről*. Budapest, Napvilág, 2002. (1. fejezet)
- Bourdieu, Pierre: A mezők logikája, in: *Olvasókönyv II*, 418-430.*(rossz minőségben)
- Bourdieu, Pierre: A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése, Budapest: Gondolat, 1978. vagy General Press 2008. ([Az iskolai kiválóság és a francia oktatási rendszer értékei](#))
- Bourdieu, Pierre: Az életrajzi illúzió, in: *A gyakorlati észjárás*, Napvilág, 2002, 68-76.
- Bourdieu, Pierre: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke, in: *Olvasókönyv II*, 431-445.
- Foucault, Michel: "Az emberélet kioltásának joga és az élet feletti hatalom". In: *A szexualitás története. A tudás akarása. A szexualitás története I (A tudás akarása)*, Atlantisz, 139-167.
- A kormányozhatóság. In: *A fantasztikus könyvtár*. Budapest, Pallas-Attraktor, 1998, 106-123.

3. Talcott Parsons – Robert K. Merton – Jon Elster (funkcionalizmus)

- Robert K. Merton, Társadalmi struktúra és anómia, in: *Olvasókönyv II*, 69-85.
- Merton, Robert K.: Manifeszt és látens funkciók. In: uő., Társadalomelmélet és társadalmi struktúra. Osiris, Budapest, 2002, 98-127. o.
- Parsons, Talcott: A modern társadalmak rendszere, in: *Olvasókönyv II*, 40-61.
- Elster, Jon: *A társadalom fogaskerekei*, Osiris, 1995. (1-4. fejezet)

4. G. H. Mead – Erving Goffman – Peter L. Berger – Thomas Luckmann (szimb. interakcionizmus, etnometodológia, fenomenológia)

- Mead, George H.: A pszichikum, az én és a társadalom, (részlet) 173-420, Budapest, Gondolat, 1973.
- Goffman, Erving: Alakítások, in: *Olvasókönyv II*, 332-337, 339-350.
- Goffman, Erving: Stigma és szociális identitás. Lásd: ugyanő, A hétköznapi élet szociálpszichológiája. Bp. 1981, Gondolat. 179-239.
- Berger, Peter L. – Luckmann, Thomas: A valóság társadalmi felépítése, in: *Olvasókönyv II*, 303-321.

5. A frankfurti iskola (Horkheimer, Habermas, Honneth)

- Horkheimer – Adorno, A felvilágosodás fogalma. In: *A felvilágosodás dialektikája*, Atlantisz, 1990, 19-63. Uők: A kultúripar. In: uott, 141-201. http://frankfurt.tek.bke.hu/media/szoveg/adornohorkheimer_kulturipar.htm
- Habermas, Jürgen: Rendszer és életvilág, in: *Olvasókönyv II*, 498-568.
- Habermas, Jürgen: Válságtendenciák a késői kapitalizmusban, Legitimációs problémák a modern államban, A cselekvésracionális aspektusai, mind a három tanulmány in: *Válogatott tanulmányok*, Budapest, Atlantisz, 1994.
- Honneth, Alex: Integritás és megvetés. in: *Elismerés és megvetés. Tanulmányok a kritikai társadalomelmélet köréből*, Jelenkor, Pécs, 1997.

6. Fejlődés-elmélet

- Wolfgang Sachs: Fejlődés: egy eszme tündöklése és bukása. In: [Scheiring Gábor – Boda Zsolt \(szerk.\): Globalizáció és fejlődés. Kritikai fejlődéstanulmányok szöveggyűjtemény. Budapest: Védegylet – Új Mandátum Könyvkiadó, 2011. 53–78.](#)
- Amartya Sen: A fejlődés mint képességfejlesztés. In: [Scheiring Gábor – Boda Zsolt \(szerk.\): Globalizáció és fejlődés. Kritikai fejlődéstanulmányok szöveggyűjtemény. Budapest: Védegylet – Új Mandátum Könyvkiadó, 2011. 110–128.](#)
- (<http://www.vedegylet.hu/tekglob/sen.doc>)
- Boda Zsolt: A fejlődés értelméről. In: [Boda Zsolt – Scheiring Gábor \(szerk.\): Globalizáció és fejlődés a félperiférián. Válság és alternatívák. Budapest: Védegylet – Új Mandátum Könyvkiadó, 2011. 12–28.](#) (http://www.vedegylet.hu/tekglob/fejlodeselm_alapok.doc)
- EDWARD SAID/CHRISTOPH BURGMEYER: Bevezetés a posztkoloniális diskurzushoz
- <http://epa.oszk.hu/00000/00012/00012/said.htm>
- <http://www.c3.hu/scripta/lettre/lettre28/said.htm>

7. Kapitalizmus-elméletek

- Dorothee Bohle, Greskovits Béla: Állam, nemzetköziesedés és a kapitalizmus változatai Kelet-Európában, Fordulat, 1, (2008) 8-36. <http://fordulat.net/pdf/1/bohle-greskovits.pdf>
- Dorothee Bohle, Greskovits Béla: A transznacionális kapitalizmus változatai Kelet-Közép Európában, Politikatudományi Szemle XVI/2, (2007) 7–32. http://www.poltudszemle.hu/szamok/2007_2szam/2007_2_greskovits.pdf
- Habermas, Jürgen: Válságtendenciák a késői kapitalizmusban, Legitimációs problémák a modern államban, in: *Válogatott tanulmányok*, Budapest, Atlantisz, 1994.
- Boltanski, Luc: „A szociológiai konstrukció középpontjába a bizonytalanságot kell helyezni”. Berkovits Balázs és Fáber Ágoston interjúja Luc Boltanskival, Replika, 62, 2008, 11-37.

8. A miliő kutatások és az élménytársadalom (Hradil, Schulze)

- Shultze, Gerhard, 2000. Élménytársadalom. Szofi, 1–2. sz., pp. 135–157.
- Hradil, Stefan: Régi fogalmak és új struktúrák. Miliő, szubkultúra és életstílus a '80-as években. In. Andorka Rudolf, Stefan Hradil és Jules Peschar (szerk.): Társadalmi rétegződés. Aula, Bp., 1994
- Csire András– Kovács Imre -Kristóf Luca: Fogyasztói csoportok az ezredforduló Magyarországon. In: Kovács Imre (Szerk.): Társadalmi metszetek. Érdekek és hatalmi viszonyok, individualizáció és egyenlőtlenség a mai Magyarországon, Budapest, Napvilág Kiadó, 2006. pp. 253–293.

9. Globalizáció fogalmak és a globalizáció társadalomszervező hatása (Giddens, Beck, Berger)

- Földes György, Inotai András (szerk.) (2001): A globalizáció kihívásai és Magyarország. Budapest, Napvilág Kiadó (a vonatkozó fejezetek)
- Giddens, Anthony (2005): Elszabadult világ. Hogyan alakítja át életünket a globalizáció? Budapest, Napvilág Kiadó
- Kovács János Mátyás (szerk.) (2002): A zárva várt Nyugat. Kulturális globalizáció Magyarországon. 2000. Budapest, Sík Kiadó
- Beck, Ulrich (2005): Mi a globalizáció? A globalizmus tévedései - válaszok a globalizációra, Szeged, Belvedere Meridionale
- Berger, Peter: A globális kultúra négy arca. 2000 (Kétezer) 1998/7-8.

10. A hálózati társadalom és az identitás hatalma (Castells)

- Castells, Manuel : Az identitás hatalma, Gondolat 2006, Budapest, pp. 481-491.
- Castells, Manuel : A hálózati társadalom kialakulása, Gondolat 2005, Budapest, pp. 598-609.

11. A kockázat-társadalom (Beck)

- Beck, Ulrich: A kockázat-társadalom - Út egy másik modernitásba Századvég Kiadó, 2003, pp. 23-299.

II. MÓDSZERTAN

1. A társadalomtudományi kutatás folyamata és alapvető fogalmai:

- a kutatási folyamat főbb szakaszai és jellemzői; a módszer kiválasztásának kérdései
- a kutatás típusai tartalom (felderítő, leíró, magyarázó) és idődimenzió szerint (keresztmetszeti és longitudinális vizsgálatok)
- mintavételi módszerek jellemzői
- az egyes kutatási technikák jellemzői, alkalmazásuk előnyei és hátrányai

Kötelező irodalom:

- Earl Babbie (2008): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó. *(kapcsolódó fejezetek)*
- Rudas Tamás (2008): Közvélemény-kutatás. Budapest: Corvina Kiadó
- Léderer Pál (2002): Az ok-kutatás következményeinek okai. In: Léderer Pál: A szociológus, a módszerei meg a szövege. Budapest: Új Mandátum Kiadó.

2. Kvalitatív kutatási technikák (interjú, fókuszcsoport, terepkutatás):

- az interjú, illetve fókuszcsoportos vizsgálatok előnyei és hátrányai
- interjúk típusai
- az interjú, illetve fókuszcsoport vázlat (kérdések) összeállításának alapvető szabályai
- kérdezői hibák
- a terepkutatás típusai és jellemzői

Kötelező irodalom:

- Heltai Erzsébet – Tarjányi József (1999): A szociológiai interjú készítése. TÁRKI, honlap, interneten elérhető)
- Solt Otília (1998): Interjúzni muszáj! In: Solt Otília: Méltóságot mindenkinek. Összegyűjtött írások I. Budapest: Beszélő, 29-48. (interneten elérhető)
- Vicsek Lilla (2006): Fókuszcsoport. Budapest: Osiris Kiadó. *(kapcsolódó fejezetek)*
- Letenyei László (2006): Résztvevő megfigyelés. In.: Letenyei László (szerk.): Településkutatás I.-II. Módszertani kézikönyv és szöveggyűjtemény. Budapest: TeTT könyvek, 71-97. (interneten elérhető)

3. Tartalom- és diskurzuselemzés

- a tartalomelemzés módszerei, vizsgálati egységei, kódolási stratégiái, jellemző témái
- a szövegközpontú társadalomtudomány elméleti és gyakorlati alapjai, a diskurzív fordulat
- a kritikai diskurzuselemzés missziója és témái
- Dijk, Teun A. van: A kritikai diskurzuselemzés elvei. Fordította Kriza Borbála. In Szabó Márton – Kiss Balázs – Boda Zsolt (szerk.): Szövegváltozatok a politikára: Nyelv, szimbólum, retorika, diskurzus. Budapest: Tankönyvkiadó–Universitas 2000, 442–477.

- Krippendorff, Klaus: A tartalomelemzés módszertanának alapjai. Budapest: Balassi, 1995. (1-4. fejezet)
- Némedi Dénes (szerk.): Modern szociológiai paradigmák. Budapest: Napvilág, 2008. 383-460.
- Szabó Márton: A diszkurzív politikatudomány alapjai. Elméletek és elemzések. L'Harmattan, 2003. (I. Fejezet: Keretek)

4. Kvantitatív kutatási technikák:

- a survey típusú kérdőíves vizsgálatok előnyei és hátrányai
- a kérdőíves vizsgálatok típusai, lehetőségei és korlátai (személyes kérdezés, online kérdezés, telefonos kérdezés)
- a kérdőív szerkesztésének alapvető szabályai

Kötelező irodalom:

- Earl Babbie (2003): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó, 5. és 9. fejezet
- Fischer György (2001): Hihetünk-e a közvélemény-kutatásoknak? Budapest: Bagolyvár. 72-98.
- Paul A. Scipione (1994): A piackutatás gyakorlata. Budapest: Springer-Verlag. 139-168.
- Héra Gábor - Ligeti György (2005): Módszertan. Budapest: Osiris Kiadó, 173-197.
- Léderer Pál (2002): Az a kétes megbízhatóság. In.: Léderer Pál: A szociológus, a módszerei meg a szövege. Budapest: Új Mandátum Kiadó. 125-140.

5. A statisztikai adatelemzés:

- változók mérési szintjei
- a hipotézisvizsgálatok logikája
- leíró statisztikák (gyakorisági eloszlás, középérték mérőszámok: átlag, medián, módusz) és statisztikai próbák (khi-négyzet próba, t-próbák, szórásanalízis)
- többváltozós modellek (főkomponens-elemzés, faktorelemzés, klaszterelemzés, regressziós elemzés)

Kötelező irodalom:

- Falus Iván-Ollé János (2000): Statisztikai módszerek pedagógusok számára. Budapest: Okker Kiadó. *(kapcsolódó fejezetek)*
- Székelyi Mária-Barna Ildikó: Túlélőkészlet az SPSS-hez Többváltozós elemzési technikákról társadalomkutatók számára Budapest: Typotex Kiadó. *(kapcsolódó fejezetek)*

6. Kontextuális elemzés

- elemzési szintek a szociológiában
- a kontextuális elemzés lényege
- az ökológiai tévkövetkeztetés problémája

Kötelező irodalom:

- Moksony Ferenc: A kontextuális elemzés c. könyv bevezetője (KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Demográfiai Módszertani Füzetek. Budapest, 1985.)
- Az ökológiai tévkövetkeztetésről Szociológiai Szemle 1980/3-4. Tájékoztató rovat
- Davis, J. A.-Spaeth, J.L. -Houson, C.: Kontextuális hatások elemzése in. Magyarázat, megértés és előrejelzés szerk: Bertalan L. Tömegkommunikációs Kutatóközpont Bp. 1987. 271-292.
- Fényes Hajnalka: Kontextuális hatások a középiskolások eredményességére. Szociológiai Szemle 18: (3) 3-31. (2008)

7. Az értékelő kutatások és a hatásvizsgálatok

- a fejlesztéspolitikák társadalmi hatásainak / mellékhatásainak típusai
- a hatáselemzés általános logikája
- a viszonyítási alap problémája
- a kísérletek típusai

Kötelező irodalom:

- Bartus, T. et al: A fejlesztéspolitikai intézkedések társadalmi hatásainak vizsgálata. Budapest: TÁRKI. 5-107. oldal. Letölthető innen: <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a766.pdf>
- Earl Babbie: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó. 381-410. oldal (a kapcsolódó fejezet)
- Kézdi Gábor: A programok hatásvizsgálatának módszertana. In: Munkaerőpiaci Tükör 2011., Fazekas Károly, Kézdi Gábor (szerk.) Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézet, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány. Letölthető innen: http://www.mtaki.hu/file/download/mt_2011_hun/kozelkep.pdf

III. KUTATÁS- ÉS PROJEKTMENEDZSMENT SPECIALIZÁCIÓ

1. A projekt szociológiai értelmezése. A projektosztály létrejötte és jellemzői

- Andersson, Kjell (2013): A vidékfejlesztés összehangolása projekteken keresztül: a vidéki Finnország „innovációs paradoxona” In.: Czibere Ibolya – Kovách Imre (szerk.) Fejlesztéspolitika – vidékfejlesztés, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2013 (pp. 229-247)
- Ray, Christopher: Kultúra, intellektuális tulajdon és a területi alapú vidékfejlesztés. in: Czibere Ibolya – Kovách Imre (szerk.) Fejlesztéspolitika – vidékfejlesztés, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2013 (pp. 138 -156)
- Kovách Imre (2013): A felemelkedő projektosztály. In: Czibere Ibolya – Kovách Imre (szerk.) Fejlesztéspolitika – vidékfejlesztés, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2013 (p.157-168.)
- Kovách Imre (2012): A hatalom szerkezete. Szereplők és érdekek. In: Kovách Imre: A vidék az ezredfordulón. Argumentum-MTA TK SZI (pp. 135-173.)

2. A projektessé tett közigazgatás és szociálpolitika

- Darvas Ágnes – Ferge Zsuzsa: Gyerekesélyprogramok kistérségi alkalmazása –a gyakorlat dilemmái és tanulságai. in. Czibere Ibolya – Kovách Imre (szerk.) Fejlesztéspolitika – vidékfejlesztés, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2013 (pp. 169-216.)
- Vadovics Kristóf –Viszlay Zsuzsanna (szerk.) (é.n.): Projektfejlesztés a szociális gazdaságban. OFA, Budapest
- Tóth Tamás (szerk.)(2009): Terület- és projekttervezés. Szaktudás Kiadó, Budapest
- Barabás Eszter – Kézy Béla – Komádi Mónika (2013): Önkormányzatiság és projektessítés. In: Czibere Ibolya – Kovách Imre (szerk.) Fejlesztéspolitika – vidékfejlesztés, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2013

3. Projektek a szervezetekben. Projektvezetés és HR tevékenységek.

- Görög Mihály (2003): A projektvezetés mestersége. Aula Kiadó, Budapest
- Görög Mihály (2008): Projektvezetés: projektciklus, projektvezetési képesség, sikerkritériumok. Aula Kiadó, Budapest
- Farkas F. – Karoliny M. – Poór J. (2008): Regionális különbségek az emberi erőforrás menedzselés gyakorlatában. Tér és Társadalom, 22. évf. 2. sz.

4. A projektek az EU rendszerében

- Farkas Beáta (2008): Az Európai Unió kohéziós politikája. JATEPress, Szeged
- Ray, Christopher (2013): Nemzetközi együttműködés a vidéki területek között: az EU vidékfejlesztésének politikai-gazdasági elemei. In. Czibere Ibolya – Kovách Imre

(szerk.) Fejlesztéspolitika – vidékfejlesztés, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2013 (p.17-38.)

- Ray, Christopher (2013): Az EU LEADER Programja: a vidékfejlesztés laboratóriuma in. Czibere Ibolya – Kovách Imre (szerk.) Fejlesztéspolitika – vidékfejlesztés, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2013 (pp. 217- 228.)

5. Kutatásmenedzsment és innováció

- Pakucs János – Papanek Gábor (szerk.) (2006): Innovációs menedzsment kézikönyv. Magyar Innovációs Szövetség, Budapest
- Buzás Norbert (2007): Innovációs menedzsment a gyakorlatban. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Fábri György (szerk.) (2006): A tudománykommunikáció értelme/értéke. Tudástársadalom Alapítvány, Budapest

6. Feladatmenedzsment: A projekttervezés és a projektfolyamat elemei. A projekt szegmentálása. Mérföldkövek kialakítása és értékelése. A projekt tevékenységstruktúrája. Egy terület (pl. beszerzés) részletesebb bemutatása.

- Aggteleky Béla (1994): Projekttervezés - projektmenedzsment: Vezetők és tervezők kézikönyve: Alapok - alkalmazás - példák (Ford.: Ercsey Zoltán). Közlekedési Dokumentációs Rt., Budapest.
- Erling S. Andersen, Kristoffer V. Grude, Tor Haug (2006): Célvezérelt projektmenedzsment: hatékony technikák és stratégiák. BMS Informatikai Szolgáltató és Tanácsadó, Budapest.
- Görög Mihály (2013): Projektvezetés a szervezetekben. Panem, Budapest.
- Lockyer, K. – Gordon, J. (2000): Projektmenedzsment és hálós tervezési technikák. Kossuth Kiadó, Budapest.
- Vörös Mihály László (2004): Versenyképes projektek és pályázatok, TRIUMESTER Bt., Tatabánya.

7. Erőforrás menedzsment: Szervezeti struktúrák bemutatása a projektek vonatkozásában.

- Erőforrások tervezése, a tervezés eszközei. A projekt megszervezése. A szervezet projektben érintett képviselőinek szerepe, együttműködése a megfelelő projektkörnyezet kialakítása érdekében.
- Aggteleky Béla (1994): Projekttervezés - projektmenedzsment: Vezetők és tervezők kézikönyve: Alapok - alkalmazás - példák (Ford.: Ercsey Zoltán). Közlekedési Dokumentációs Rt., Budapest.
- Erling S. Andersen, Kristoffer V. Grude, Tor Haug (2006): Célvezérelt projektmenedzsment: hatékony technikák és stratégiák. BMS Informatikai Szolgáltató és Tanácsadó, Budapest.
- Görög Mihály (2013): Projektvezetés a szervezetekben. Panem, Budapest.
- Lockyer, K. – Gordon, J. (2000): Projektmenedzsment és hálós tervezési technikák. Kossuth Kiadó, Budapest.
- Vörös Mihály László (2004): Versenyképes projektek és pályázatok, TRIUMESTER Bt., Tatabánya.

8. Költségmenedzsment: A projektervezés gazdasági szempontjai. A teljesítés költségeinek becslése és pénzáramlási terv készítése. A pénzügyi tervezés elvei, módszerei. A költségvetés készítésének gyakorlati szempontjai.

- Aggteleky Béla (1994): Projektervezés - projektmenedzsment: Vezetők és tervezők kézikönyve: Alapok - alkalmazás - példák (Ford.: Ercsey Zoltán). Közlekedési Dokumentációs Rt., Budapest.
- Erling S. Andersen, Kristoffer V. Grude, Tor Haug (2006): Célvezérelt projektmenedzsment: hatékony technikák és stratégiák. BMS Informatikai Szolgáltató és Tanácsadó, Budapest.
- Görög Mihály (2013): Projektvezetés a szervezetekben. Panem, Budapest.
- Lockyer, K. – Gordon, J. (2000): Projektmenedzsment és hálós tervezési technikák. Kossuth Kiadó, Budapest.
- Vörös Mihály László (2004): Versenyképes projektek és pályázatok, TRIUMESTER Bt., Tatabánya.

Debrecen 2016. március

ADATORIENTÁLT TÁRSADALOMELEMZÉS SPECIALIZÁCIÓ

ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK

1. **Módszertani ismeretek.** A változók tulajdonságai. Hogyan választunk az elemzéshez megfelelő, korrekt statisztikai módszert. Paraméteres és nem paraméteres próbák alkalmazhatóságának feltételei. Két és több változó közötti kapcsolat statisztikai vizsgálata. A különböző statisztikai módszerek használhatósága. Adatredukációs eljárások. Főkomponens-, faktorelemzés, klaszterelemzés alapjai.

Irodalom

1. Barna Ildikó, Székelyi Mária: Túlélőkészlet az SPSS-hez . Typotex Kiadó, 2008

Sajtos László - Ariel, Mitev: SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv. Alinea 2007.

Simon Judit, Berezvai Zombor, Kemény Ildikó, Kun Zsuzsanna, Pusztai Tamás: KVANTITATÍV ELEMZÉSI MÓDSZEREK SPSS HASZNÁLATA A KUTATÁSI GYAKORLATBAN.

Corvinus Egyetem 2024. (url: [https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/10287/1/e-Book BCE kvantitativ elemzes SPSS.pdf](https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/10287/1/e-Book_BCE_kvantitativ_elemzes_SPSS.pdf))

2. **Adattisztítás és adat-előkészítés társadalomtudományi kutatásokban (fogalmak, példák, adatminőségi problémák típusrendszere).** Az adatminőséggel (érvényesség, megbízhatóság, hiányzó/hibás/outlier értékek stb.), a hibaforrásokkal (mintavételi hibák, nem mintavételi hibák) és a változóépítéssel (operacionalizálás, indexek, skálák stb.) kapcsolatos gyakorlati kérdések megoldási lehetőségei.

Irodalom:

Babbie, Earl (2003): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest.

Barna Ildikó – Székelyi Mária (2008): Túlélőkészlet az SPSS-hez. Typotex Kiadó, Budapest.

3. **A Big Data és a survey-paradigma összehasonlítása a társadalomtudományi kutatásban.** A Big Data fogalma és jellemzői (3V), valamint a digitális nyomvonaladatok sajátosságai. A survey-paradigma és a Big Data paradigma sajátosságai; a két paradigma módszertani és ismeretelméleti összehasonlítása. Érvényességi és reprezentativitási problémák a survey és a Big Data kutatásokban. A két paradigma kapcsolata és integrációjának lehetőségei a társadalomtudományi kutatásban

Irodalom:

Csepeli György – Dessewffy Tibor (2015): Big Data mint a szociológiai megismerés új paradigmája. In: Szellem és Tudomány, 173–188.

Dessewffy Tibor – Láng László (2015): Big Data és a társadalomtudományok véletlen találkozása a műtőasztalon. Replika, 92–93 (2015/3–4), 155–168.

Kmetty Zoltán (2018): A szociológia helye a Big Data-paradigmában és a Big Data helye a szociológiában. Magyar Tudomány, 179(5), 683–692.

Németh Renáta (2015): A számok tényleg magukért beszélnek? Hozzászólás Dessewffy Tibor és Láng László írásához. Replika, 92–93, 203–208.

4. **Másodlagos adatforrások és nemzetközi komparatív survey-k a társadalomkutatásban.** Másodlagos adatforrások szerepe a társadalomtudományi kutatásban. Nemzetközi komparatív survey adatbázisok (pl. ESS, ISSP, WVS, EVS) jellemzői. A nagymintás adatbázisok elemzésének módszertani kérdései (hatásnagyság, szignifikancia problémája). A Total Survey Error (TSE) keretrendszer és a survey-adatok hibaforrásai. A nemzetközi survey-k standardizációs problémái és a kérdőívek fordításának módszertana (TRAPD)

Irodalom:

Bárdits, Anna – Németh Renáta – Terplán Győző (2016): Egy régi probléma újra előtérben: a nullhipotézis szignifikancia-teszt téves gyakorlata. Statisztikai Szemle 94(1). 52-75.

European Social Survey ERIC (2023): Introduction to the European Social Survey. Budapest: Társadalomtudományi Kutatóközpont.
https://tk.elte.hu/uploads/files/Introduction_to_the_European_Social_Survey.pdf

Groves, Robert M. – Lyberg, Lars (2010): Total survey error: Past, present, and future. Public opinion quarterly 74(5), 849-879.

5. **Az automatizált szövegfeldolgozás társadalomtudományi alkalmazásának lehetőségei.** A természetes nyelvfeldolgozás jellemzői, lépései. Fő elemzési technikák, módszerek az automatizált szövegfeldolgozásban. Kihívások, elemzési korlátok. Jellemző társadalomtudományi alkalmazási területek

Irodalom:

Németh Renáta – Katona Eszter Rita – Kmetty Zoltán (2020): Az automatizált szövegelemzés perspektívája a társadalomtudományokban. Szociológiai Szemle 30(1): 44–62.

Németh Renáta (2021): A felügyelt gépi tanulás kihívásai a szociológiai alkalmazásokban. Metszetek - Társadalomtudományi folyóirat, (10:3), 27-42.

Németh Renáta (2024): Az automatizált szövegfeldolgozás szociológiai lehetőségei. Savaria University Press. Szombathely. 11-32.

6. **Machine Learning (ML) modellek alkalmazása a társadalomtudományokban.** Az ML definíciója, típusai. Gyakran használt ML algoritmusok és azok főbb jellemzői. A modellek értékelésének és tesztelésének logikája

Irodalom:

Fekete Szabolcs (2024). Digitális forradalom a társadalomtudományban: A mesterséges intelligencia alkalmazása és korlátai. Iskolakultúra, 34(2-3), 88–103.

7. **Adatvizualizáció szerepe a társadalomtudományi kutatásban és az eredmények kommunikációjában.** Az adatvizualizáció funkciói a társadalomtudományban: feltárás, értelmezés, kommunikáció. A jó vizualizáció alapelvei; gyakori hibák és torzítások. Leíró, összehasonlító, időbeli és térbeli adatok megjelenítésének lehetőségei. Interaktív dashboardok szerepe a kutatási eredmények közvetítésében. A Tableau és a Power BI alkalmazási lehetőségei társadalomtudományi és szakpolitikai elemzésekben

Irodalom:

Bátorfy Attila (2024): Adatvizualizáció - Bevezetés az adatok grafikus ábrázolásának elméletébe és gyakorlatába. ELTE Eötvös Kiadó Kft.

Microsoft - Dokumentáció a Power BI használatba vételéhez <https://learn.microsoft.com/hu-hu/power-bi/fundamentals/>

Tableau - Free Training Videos. Elérhető: <https://www.tableau.com/learn/training>

- 8. Adatfeldolgozási és adatelemzési eszköztár a társadalomtudományi kutatásban.** Az adatfeldolgozás fő lépései a társadalomtudományi kutatásban. Különböző eszközök és környezetek lehetséges funkciói az adatkezelés folyamatában (Excel, SPSS, SQL, Python, Tableau / Power BI). Az egyes eszközök egymáshoz viszonyított szerepe és kombinálhatósága. Az eszközválasztás szempontjai különböző adattípusok és kutatási célok esetén. Reprodukálhatósági, átláthatósági és módszertani kérdések.

Irodalom:

Barna Ildikó – Székelyi Mária (2004): Túlélőkészlet az SPSS-hez. Többváltozós elemzési technikáról társadalomkutatók számára. Typotex Kiadó.

Bujdosó Gyöngyi (É.N.): Bevezetés az SQL-be. Debreceni Egyetem. <https://arato.inf.unideb.hu/bujdosog.yongyi/kurzusok/sql/bevsql.pdf>

Gérard Swinnen (2005): Tanuljunk meg programozni Python nyelven. <https://mek.oszk.hu/08400/08435/08435.pdf>